

Archeocoach
*Archeologische kwaliteitsborging en
beleidsadviesing*

*Drs. H. Stoepker
Register Senior-KNA-archeoloog*

*Onafhankelijk adviseur archeologische
monumentenzorg
Specialist middeleeuwse archeologie*

*Tienbundersweg 8
6321 CR Wijkre, Nederland
tel. 0622 153580
hstoepker@archeocoach.nl*

Beoordeling van een Archeologisch Rapport

Rapport:	Paulussen, R. & J. Orbons 2009: <i>Verveshuis, Vaals, Gemeente Vaals, Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O); Bureauonderzoek en Verkennend Booronderzoek</i> , Maastricht (ArcheoPro rapport 996, versie 05-11-2009)
Bevoegd gezag:	Gemeente Vaals Postbus 450 6290 AL Vaals
Contactpersoon:	A. Lenzen
Datum:	30 november 2009

Doel van de beoordeling

In opdracht van de Gemeente Vaals, d.d. 27 november 2009, wordt door drs. H. Stoepker, onafhankelijk adviseur archeologische monumentenzorg (Archeocoach, archeologische kwaliteitsborging en beleidsadviesing), een rapport getoetst van een bureaustudie en verkennend booronderzoek, opgesteld door "ArcheoPro" te Maastricht, van de locatie Verveshuis te Vaals, gemeente Vaals.

Het doel van de toetsing is tweeledig.

In de eerste plaats dient de toetsing om te bepalen of dit rapport voldoende gegevens van voldoende kwaliteit heeft opgeleverd voor Burgemeester en Wethouders om te besluiten of de waarde van dit terrein voldoende is vastgesteld (Monumentenwet 1988, art. 39-41).

In de tweede plaats dient de toetsing om te bepalen of de aanbevelingen tot het al dan niet laten uitvoeren van verder onderzoek of het treffen van een andere maatregel, logisch voortvloeien uit genoemde gegevens, adequaat en proportioneel zijn, en in overeenstemming zijn met gangbaar en/of verantwoord archeologisch monumentenzorgbeleid.

Indien deze toetsing leidt tot aanbevelingen om het rapport te verbeteren, hebben deze aanbevelingen alleen betrekking op meetbare kwaliteitsaspecten en niet op zaken die binnen het domein van de integriteit en verantwoordelijkheid van de rapporteur vallen. Beleidsadviezen van de toetser zijn onderscheiden van die van de auteur van het rapport en worden als onafhankelijk advies beargumenteerd.

Aan het slot van deze toetsing bevindt zich een toelichting op de wijze van toetsen en een lijst van bij toetsingen geraadpleegde documentatie.

Onderzoeksgegevens

Oppervlakte plangebied:	0,25 ha
Aanleiding en doel onderzoek:	Bouw van 5 woningen en complex met 8 appartementen op oppervlak van circa 325 m ² . Parkeerkelder tot circa 3,25 – mv.
Huidig gebruik:	Bebouwd en tuin; deels verhard.
Methoden:	Bureauonderzoek , verkennend booronderzoek (6 boringen)
Conclusies:	40-150 cm ophogingslaag puinhoudende grond op een natuurlijke hellingafzetting. In 2 boringen onder de ophoging intacte A-horizont. In 3 boringen puinlaag of fundament. Ondanks enkele verstoringen plaatselijk hoge verwachting voor Romeinse / Nieuwe Tijd-bewoning. Locatie ligt aan oude weg Vijlen-Aken. Pand of voorganger daarvan diende voor 18 ^e eeuwse textielindustrie
Aanbevelingen:	Indien besloten wordt tot proefsleuven dit beperken tot de plaats waar bouw- en graafwerk dieper gaat dan de ophogingslaag.

Beoordeling van de onderzoeksrapportage

Algemeen

Goed onderzoek. Goed rapport. Het rapport geeft inzicht in de bodemopbouw en heeft duidelijk gemaakt dat dit binnen Vaals een belangrijke plek is en dat op deze plaats nog bewonings- of bouwresten aanwezig kunnen zijn vanaf de Romeinse tijd. Hoe groot de kans daarop is, is uit het booronderzoek niet duidelijk geworden. Daarvoor is boren in een stadskern ook niet geschikt. Een puinlaag in een stadskern is een cultuurlaag die echter alleen met proefsleuven verder onderzocht kan worden. Het rapport geeft aan dat er mogelijk ook funderingen uit de Nieuwe tijd aanwezig zijn.

Opmerkingen

Pag. 10: Figuur 4 ontbreekt.

Pag. 12: ~~Vondstmeldingsnummer~~ Dit moet zijn 'waarnemingsnummer'.

Pag. 15, 5^e regel: vermeldt

Beoordeling van de aanbeveling

De aanbeveling vloeit logisch voort uit de onderzoeksresultaten. De aanbeveling doet overigens geen uitspraak over de noodzaak van een proefsleuvenonderzoek, maar stelt alleen dat dit zich kan beperken tot de plaats waar graafwerk dieper gaat dan de puinlaag.

Advies na toetsing

Na toetsing kan geadviseerd worden om het rapport 'Paulussen, R. & J. Orbons 2009: *Verveshuis, Vaals, Gemeente Vaals, Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O); Bureauonderzoek en Verkennend Booronderzoek*, Maastricht (ArcheoPro rapport 996, versie 05-11-2009)' goed te keuren (na correctie van de drie bovengenoemde punten).

Als vervolgstap adviseer ik het laten uitvoeren van proefsleuvenonderzoek teneinde de waarde van het terrein te laten vaststellen. De reden hiervan is primair dat de locatie mogelijk bouwresten bevat uit de tijd (18^e eeuw) dat de textielindustrie in Vaals ontstond. Het Verveshuis speelde een rol in de textielindustrie en is van belang voor de geschiedenis van Vaals. De aangeboorde puinlagen en eventuele funderingen kunnen horen bij oudere bouwfasen van het huis. Ook kunnen mogelijk objecten aangetroffen worden die in verband staan met de textielindustrie.

Een tweede reden is dat door proefsleuvenonderzoek vastgesteld kan worden of de bouw van het Verveshuis op leeg agrarisch terrein plaats had of dat hier sprake is van oudere bewoning, waarbij

opgemerkt moet worden dat over het vroegmiddeleeuwse Vaals archeologisch nog niets bekend is, zodat elk onderzoek in de stadskern nieuwe informatie kan bevatten.

Voorafgaande aan het proefsleuvenonderzoek dient echter eerst bepaald te worden wat de oppervlakte van het reëel te verstoren gebied is. Indien deze minder is dan 100 m² adviseer ik U om het terrein vrij te geven en ook geen proefsleuvenonderzoek te laten uitvoeren.

Als reële verstoring beschouw ik (aan de hand van figuur 15 uit het rapport) voor het oostelijk deel van het terrein (de blauw-groene zone) graafwerkzaamheden dieper dan 40 cm en voor het westelijk deel (de rood-gele zone) graafwerkzaamheden dieper dan 1 meter.

Indien de graafwerkzaamheden met inachtneming van deze vrijstellingsdiepte een grotere oppervlakte hebben dan 100 m² adviseer ik een proefsleuvenonderzoek. Hiervoor dient een Programma van Eisen opgesteld te worden, waarvoor de opdrachtgever een gekwalificeerd archeologisch bedrijf kan benaderen, die na goedkeuring van het PvE ook het onderzoek kan verrichten.

Toelichting op de toetsing

De kwaliteitstoetsing geschiedt aan de hand van de in de archeologische monumentenzorg voorgeschreven kwaliteitsnormen, de vakliteratuur, en de in de beroepsgroep gangbare gedragscodes m.b.t. deskundigheid en onafhankelijkheid. Indien de gegevens van onvoldoende kwaliteit worden beschouwd, of als onvolledig voor deze fase van het onderzoek, zal het College door toetser geadviseerd worden om aanvulling of verbetering te vragen.

Bij de toetsing van de aanbevelingen wordt gelet op de (potentiële) informatiewaarde van de locatie en op de proportionaliteit tussen bestaande en verwachte verstoring, informatiewaarde en vereiste onderzoeksinspanning. De (potentiële) informatiewaarde wordt getoetst aan de Nationale Onderzoeksagenda Archeologie, het selectiebeleid van de provincie Limburg, eventuele andere onderzoeksagenda's en aan beredeneerde *expert judgment*. Met de toekomstige verstoring wordt in het advies rekening gehouden, voor zover aard, plaats, diepte en omvang van de geplande verstoring bekend zijn. De toetsing van de aanbevelingen leidt tot een advies aan het College om deze al dan niet over te nemen, zonodig onder voorlegging van een alternatief.

Bij toetsing geraadpleegde documenten en literatuur

Waar nodig is gebruik gemaakt van de volgende documentatie

- Erfgoedinspectie: M.H. van den Dries & P.A.M. Zoetbrood 2007: Werk in uitvoering (1): van PvE tot veldwerk, Den Haag, Erfgoedinspectie.
- Erfgoedinspectie: M.H. van den Dries & P.A.M. Zoetbrood 2008: Werk in uitvoering (2): van veldwerk tot standaardrapport, Den Haag, Erfgoedinspectie.
- NVVA: gedragscode van de Vereniging van Nederlandse Archeologen
- Provincie Limburg: provinciale richtlijn verkennend boren (brief provincie Limburg 2006/58816, d.d. 19 december 2006)
- Provincie Limburg: handreiking Ruimtelijke Ontwikkeling 2007
- Provincie Limburg: Gaauw, P. van der, 2008: *Provinciale archeologische aandachtsgebieden, archeologisch selectiedocument*, Maastricht (Provincie Limburg, cluster erfgoed, afdeling cultuur, welzijn en zorg).
- Provincie Limburg: Gaauw, P. van der, M. de Grooth, J. Hoevenberg, L. van Hoof & H. Stoeper 2007: *Evaluatie en synthese van het in Limburg tussen 1995 en 2006 uitgevoerde onderzoek* (www.limburg.nl)
- RCE: database Archis II (waarnemingen, monumenten, onderzoeksmeldingen) met onderliggende CMA/CAA-documentatie via LiveLink
- RCE: richtlijn archeologisch onderzoek van beekdalen in Pleistoceen Nederland www.cultureelerfgoed.nl
- RCE: Nationale Onderzoeksagenda Archeologie, hoofdstukken 11, 17, 18, 22, 24, www.noaa.nl
- SIKB: KNA 3.1. (Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie)
- SIKB: KNA-leidraad karterend boren
- SIKB: KNA-leidraad proefsleuven
- SIKB: Checklist beoordeling standaardrapport IVO-verkennend en IVO-borend

Waar nodig is gebruik gemaakt van relevante vakliteratuur met als voornaamste bronnen de literatuurlijsten in de NOaA en de provinciale evaluatie en synthese 2007.